

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Egész évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér
Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk

Magyarország szerepe.

A monarchia gerincének nevezte egy cikkében Magyarországot a legelterjedtebb olasz újság. Ezt a kifejezést nem először halljuk azóta, hogy a nagy világháború fordulása földrendezése rázza meg Európát. Ezt az egyszerű és épen nem ujkeltű megállapítást a „Corriera della Sera” szögezte most le és talán épen ez ad most megint aktualitást, valami sajtóságot iszt egy olyan történeti igazságának, amelyet a magyar politikusok már Mária Terézia óta hangoztatnak.

Magyarország s a magyar nemzet csakugyan nem ma lett a monarchia gerincévé s nem a világháború vihara lendítette át erre az országra a kettős monarchia súlypontját. Abban a konglomerátumban, amely Ausztriában Isten tudja hány heterogén elemről áll, természetesen soha nem lehetett meg az a csodálatos és kiapadhatatlan erő, amit csak a nemzeti lét s a nemzeti öntudat adhat egy országnak. Nyelvek, népek, származások és tradíciók kavardóságában századokon keresztül ott állott ez a nemzet a maga csudálatos erejével, egységes fajságával és államalkotó képességével; amikor Középeurópa megrázkódtott, ez az ország és ez a nép tartotta a legszilárdabban a vállán, mint valami politikai Atlasz, a habsburgi trónt és a habsburgi monarchiát; itt volt a legtöbb politikai öntudat, akarat és a tönnemaradás és fejlődés hallatlan energiája, itt volt minden, ami nélkül nincs nemzet, nincs állam és nincs fejlődés. Mária Terézia háborúja alatt a napóleoni földindulás idején, a tizenkilencedik század nagy szabadságmozgalmai után mindig-mindig Magyarország volta a gerince ennek a monarchiának.

Mégis egy világháború kellett hozzá, hogy ennek a nagyszerű, életérős és friss magyarságnak

az erejét észreveggyék odakint és rájöjjenek végre arra a politikai igazságra, amelyet annak előtte csak Bismarck élesen látó szeme vett észre.

Magyarország valóban nem most lett a monarchia gerince, de most éri az a megbecsülés, amelyet eddig a politikai rövidlátás nem akarta oda tűzni a mellére.

A sátoraljaujhelyi megfigyelő állomás.

Mailáth József gr. az ujhelyi beteg-megfigyelő állomás miniszteri biztosa szíves volt fogadni az ujhelyi lapok szerkesztőit, hogy a közönséget tájékoztassák a megfigyelő barakk-kórház mibenlétéről.

A nagybecsű és érdekes intervjút, amely részletesen feltárja a nagyszerűen bevált intézményről mindazt, ami a közönséget érdekelheti, alább egész terjedelmében közöljük.

Lehetetlen azonban meg nem jegyezni, hogy az ember csak akkor tudhatja valóban megbecsülni az ott végzett munkát, ha személyesen van része a barakk-város látványosságában. Valóban, békés időkben évekig eltart ilyen építkezés, most pedig alig 1—2 hónap alatt nőtt ki a földből a megfigyelő állomás, amelyben egyszerűen 3100 beteg katonának lesze vetve meleg ágy, hogy ki pihenje a háború fáradalmait és innen a betegségének megfelelő gyógyhelyre továbbítsassék.

Eiképzeltető, hogy mennyi fáradtságos és milyen lázas munka kellett ahhoz, hogy befogadóképes legyen a barakk. Olyan ember kellett ennek az intézménynek az élére, aki erős kézzel, de meleg szívvvel fanatikus vezérévé válik a szent célnak: mielőbb talpra állítani hős katonáinkat és akinek munkabírása és munkaszeretete leküzdí az a rengeteg akadályt, amely háborús időkben, vasúti mizériák közepette ily nagyszabású építkezés lebonyolítását csaknem lehetetlenné teszi. Alkalmasabb

lértiut erre e célra a miniszterium valóban nem nyerhetett volna meg Mailáth József grófnál, akinek páratlan agilitásáról csodákat mesélnek.

Ily ritka vezetés mellett érthető csak meg az a példátlan eredmény, hogy tebrutban teljesen betelejeszt nyer az egész építkezés és teljes mértékben üzembe léphet az ádásos intézmény.

A miniszteri biztos ur a következőkben volt szíves ismertetni a barakkot:

A barakkok és építések.

A kórház hivatalos címe: „Harcotéri beteg-megfigyelő állomás.” Ez intézmény alatt pedig a harcotéri érkezett és megfigyelendő sebesültek és betegek elhelyezésére szolgáló nagy barakk-kórházat értjük, amely 2—5000 betegnek és sebesültnek befogadására van tervezve. A sátoraljaujhelyi barakk-kórház mintegy 3000 sebesülte, illetve betegre lesz berendezve.

A sátoraljaujhelyi barakkokat a hadügyi kincstár állította fel saját vállalkozójával, a beiső berendezést és a hiányzó építési munkálatokat a miniszteri biztosnak kellett végeztetnie. Ez volt az én feladatom. Kész barakkokat kapván és a dolog igen sürgős lévén, a megye és város szakmunkásait nem foglalkoztathattam. A miniszteriumnál kikötöttem, hogy csak egy megbízható cégnek adhassem át e munkát, hogy nekem a vállalkozókkal ne legyen bajom és csak egy legyen felelős és így a Gedeon és Kont céget bíztam meg az összes munkálatokkal. A villanyvilágítási, vízvezetési, csatornázási munkálatokat Gedeon mérnök vállalkozónak adta ki. Ő felel tehát minden munkálatért. Az ellenőrzést a sátoraljaujhelyi m. kir. államépítészeti hivatal főnöke gyakorolja, aki technikai ügyekben kérésre szakértőül mellém lett adva.

A kórház helye.

A kórház helyétől alkalmasabb nem volt, mint a mostani. A kiszemelt közül egyik hely sem felelt meg a miniszterium által kívánt követelményeknek, hogy ugyanis lehetőleg a várostól és a nagyon frekvenciált utaktól távol legyen, megfelelő vízzel, villanyvilágítással ellátható le-

gyen, végül, hogy vasúti szállítmányok oditányítása zavartalanul történhessen. Miután az ugynevezett delta közti hely mindezen követelményeknek megfelel, azért telepíttem az egészet arra a helyre, ahol most van s ahol a delta vágányt nagy nehézségek, ellenzések és akadályok után végre kiépíthettem. Deltavágány nélkül ugyanis én a barakkokat a nyárig sem készíthettem volna el. Mindenki tudja, hogy Sátoraljaujhely vasúti állomása a mozgósítás óta mennyire igénybe van véve a vonatok által; bátran állíthatom, hogy delta nélkül a sátoraljaujhelyi állomás nem tudta volna a mostani nagy csapatmozgósításokat fennakadás nélkül lebonyolítani. A fölösleges vasúti kocsik, — néha 100-on felül, — a deltán állanak. — A felmerülő költségek fedezése iránt a belügyminiszter intézkedik.

Mailáth gróf és a barakk.

Már július végén a mozgósítás alkalmából, midőn a háború iránt országwide nagy lelkesedés és harci kedv mutatkozott, jelentkeztem megfelelő munkakörre a belügyminiszternél és a miniszterselnöknél; előérzetem volt, amit akkor ki is fejtettem, hogy a stratégiai okokból esetleg visszavonuló hadseregünk, a kikerülhetetlen járvány fellépése, az esetleg menekülő, az avval járó panik, a sebesült szállítmányok, a katonaság által megszállott vidékek élelmezése oly feladatokat fog róni a közigazgatási hivatalokra, hogy azok a fokozott munkát nem fogják bírni megfelelő segítés és támogatás nélkül elvégezni. Erre az időre tehát felajánlottam szolgálataimat, mert a magam részéről is hozzá akartam járulni magam munkájával, akkor, amikor mindenki a legjobb erejét, a magát, a haza ügyéért feláldozza. Ezt a talán kevésbé dicsőséges, de annál terhesebb és hasznosabb munkakört vállaltam, ahelyett, hogy a katonatiszti rangomat visszakértem volna, ahol összekötéseimnél és koromnál fogva mindenesetre érdekesebb és kenyelmesebb alkalmazást tudtam volna magamnak kijárni. — Mikor azután a kolera felütötte a fejét és az a veszély mutatkozott, hogy a járványmentes, de a hadi műveletre szükségeses u. n. »hinter-

POLENAI GYÓGYVIZ!

Természetes égvényes savanyuviz-forrás. Különleges szer gyomorhaj és kösvény ellen. Kitűnő ízű, igen üdítő ásványviz. Tejjel vegyítve a legjobb nyálkoldó szer. Borral vegyítve a legjobb fröccs

KAPHATÓ MINDENŰTT.

Lapunk mai száma 2 oldal.

land-ot veszélyeztetni, újból fel-emeltem szavam, kérve gyors és erélyes intézkedést. Odafenn tudták tehát, hogy érdeklődöm a dolog iránt. Ez az oka annak, hogy felkértek, hogy ezen exponált ponton a dolgok vezetését átvegyem.

A munkálatok befejezése.

A megfigyelő állomás sohasem lett volna készen, ha a nagygyéresi közüzömet a megbízás vétele után szonnal üzembe nem állítottam volna és a megfigyelő állomáshoz vezető új műúthoz, a deltavágány részére a barakkok betonozásához a kavicsot naponként nem szállíthattam volna, azonkívül a terepen nem csináltattam volna kocsitakat és gyalogjárókat, egyáltalán nem tudunk volna mozogni az állandó esőzés következtében nagymérvben felázott talajtól és sártól és ma nem lenne a barakk kórház befogadóképes.

Miután az ismeretes nehéz vasúti forgalom miatt a szállítmányok nagyon lassan és rendetlenül jönnek, mindent úgy szótva ki kell kutatni és erőszakolni, mindkét mosó berendezésem — úgy a közönséges, mint a fertőző betegek részére — még ma is hiányzik. E hónap végével sem lehetek még teljesen készen. Remélem azonban, hogy február közepén mindenesetre elkészülünk teljesen. Addig segítünk magunkon. Hála Istennek nem vagyunk nehézkesek. A legtöbb dolgonk ugyanis tavasszal lesz. Bárha augusztusban felépítettük volna a barakkokat, nem szenvedtek annyi nélkülözést sebesült katonáink, akik Újhelyen keresztül mentek. Ezidő szerint 10 barakk befogadóképes, a beteglétszám jelenleg 382.

Az élelmezés.

A kórház élelmezése házilag és katonailag történik, — s mondhatom, hogy ezen a téren is leküzdöttünk minden nehézséget. Ebben a tekintetben talán a tejkérdés megoldása fogja legjobban érdekelni, amelynél tényleg nehézségek lehettek volna, ha nem sikerül ennek elejét venni. Amikor az orosz betörés Zemplénben nagy ijedelmet váltott ki s mindenki marháját eladói, vagy biztonságba helyezni igyekezett, akkor vettem én a Dunántul, Czellőmőkön 200 darab jó fejű tehenet a megfigyelő állomás részére. Ennek a tejet szállított én tengelyen naponta Perbenyikről Újhelybe. A vasútra nem bízhatom, mert a tej megsavanyodna és kannám esetleg elvesznék. Így az este frissen fejt tejet másnap a barakkban már élvezhetik.

HIREK.

— **Kinevezések.** Az igazságügy-miniszter Gyurkovich Zsigmond dr. ungvári járásbírói joggyakorlót a szerencsi járásbíróshoz és Tomola Béla dr. budapesti ügyvédjelöltet a sátoraljaujhelyi törvényszékhez jegyzőkké nevezte ki.

— **Adomány.** Kardos Zsigmond gyógyszerész egy fogadásból kifolyólag háborús jótékony célra 10 koronát adott át lapunknak, amely összeget a Vörös Kereszt Egylethez juttattuk el.

— **Töketeres jótékonyága.** Töketeresből írja tudósítók: Töketeres asszonyai és leányai a kezdeményezésre és lankadatlan ki-

tartása mellett élénk részt vesznek a háborús mozgalmakban, amennyire tőlük a nehéz körülmények között lehetséges. Amidőn téli ruha felszerelés kellett katonáinknak, munkához láttak gyűjtöttek és dolgoztak s eredményképpen: 109 drb. 149 pár érmelegítőt, 236 hősapkát, 178 pár kapecát s ezenkívül 44 drb. különböző téli ruhát küldtek fel a Hadsegélyző hivatalnak. Ez azonban csekély munkálkodás volt ahhoz képest, melyet a nők tesznek a Töketeres állomáson átvonuló sebesült és harcba menő katonáink meleg étellel való ellátására. A helybeli és vidéki lakosság, illetve az egész gálszécsi járás támogatásával naponta a sok száz katonára kap itt teát, meleg ételt és az erre felé már oly nagybecsű kenyeret. Tevékenyen támogatják ebben különösen a szomszédos községek, főként Gálszécs asszonyai és leányai szintén kitartó áldásos munkájukkal, a községek pedig versenyeznek a támogatásban, így pl. Hardicsa magyarjai karácsonykor egy szeker kalácsosaj jelentek meg a szent ünnep fájdalma enyhítésére. Gyönyörű és megható volt e konyha karácsonya. A szent estén erre átvonuló katonáinkat egy-egy minden jóval telt csomaggal leptek meg s ezeken jóval felül osztottak ki ily szeretetadományt. Derék, soproni öreg népfőlkelőink mentek éppen erre — s könnyes szemekkel köszönték meg a nem várt ajándékot, majd rendbe állva tisztjeikkel együtt imát vezényelve, énekeltek el a himnuszot, — s küldték gondolataikat ezekbe juttatott otthonaikba.

— **A sátoraljaujhelyi nappkonyha egylet javára folytatólag adoztak:** Fuchs Iuriska, Klein Andoré, Pracovski kapitány, Diószeghy Pál, Dr. Róth Józsefné, Abonyi Irén, Lányi Jenő, Groák Miksáné, Tolosvai Nagy Barnáné, Fejér Eleménné, Spigel Aronné, Schwarz Leopold, Groszman Gábor, Kluger Jenő, Engel Sámuel, Büchser Vilmosné, Müller M. A. Vajda Józsefné, Blumenfeld Emaunelné, Czák Ignácné, Lefkovic Sándorné, Klein Salamon, Schwiger Ignácné, Schwiger Aronné, Mandel Nándor, König Ignácné, Waller Mór, Blumenfeld Lajosné, özv. Reichard Gyuláné, Felberbaum Bernátné, Dr. Reichard Salamonné, Jacobovics Ligót, Lipót, Lukács Herman, Kardos Zsigmond, Fischer Testvérek, Weisz Emliné, Szemes Lipótné, Fried Vilmosné, Getzler Dávid, Frúnberger Miksáné, Safir Márkus, Kornstein Jenő, Földes Ferencné, Klein Kálmán, Klein Gézáné, Stern Mórné, Richter Lipót, Grünvald Miksáné, özv. Keresztesi Lajosné, Perlmutter Ferenc, Landsmann Miksáné, Burger Ede, Steindler Herman, özv. Schwarc Mórné, Stern Lászlóné, Bettelheim Gyula, Weisz Henrik, Dr. Gombos Gáspár, Weisz Mór, Deusch Adolfné, Dr. Földes Albertné, Kroó Mór, özv. Wessely Móráné, Grúvald Lajosné, Klein Gyuláné, Klein Ferencné 2—2 korona.

Folyt. köv.

Menyasszonyi kelengye

bevásárlásnál ajánljuk

Szegő Sándor

áruházának nagy fehérnemű osztályát. Elsőrangú áruk, olcsó árak.

Nyílt-tér.

Az orosz betörés folytán előállott vasúti dru- és podgyász károk elintézésére ajánlom hivatalosat.

E hivatal csak eredmény esetében kap mérsékelt jutalékot, különben az egész eljárás díj- és költségmentes. A követelés behajtása körül felmerült kiadást ezen iroda fedezi.

Forduljanak bizalommal az összes okmányok beküldése mellett „Első budapesti reklamáló irodához”, tulajdonos: Stermann Ignác Budapest, V., Vilmos Császár-út 66. szám.

Héber nyelvű levelekre is válaszolunk.

Zufolge des russischen Einbruchs entstandene Waren und Gepäck Schäden lassen Sie durch das seit 23 Jahren bestehende Reklamationsamt: Ignatz Stermann Budapest, V., Vilmos Császár-ut 66. einreiben.

Bei Resultatlosigkeit ganz kostenfrei.

Übergeben Sie mit vollen Vertrauen alle Dokumente an obiges Unternehmen.

Auch hebräische Briefe werden beantwortet.

Mai távirataink.

A miniszterelnökség sajtóosztályának hivatalos közlései.

Kisebb harcok és sikerek.

*

A helyzet általában változatlan.

Budapest, jan. 24.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti:

A galíciai és lengyelországi harcokban nincs változás. Egyes szakaszokban ágyúharc és kisebb csatározások folytak. Az ellenséget tüzérésünk tüzelése arra kényszerítette, hogy Tarnowtól délre megint néhány lövészárkot kiürítsen. A helyzet a Kárpátokban is változatlan. Az oroszokat a magaslatoktól délre előretolt állásokból visszaszorítottuk.

A déli hadszíntéren nincsenek események.

Höfer altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.

A németek küzdelme nyugaton és északon.

Berlin, jan 24.

A nagy főhadiszállásról hivatalosan jelentik:

A nyugati hadszíntéren január 23-a általában minden különösebb esemény nélkül telt el. Az argonnei erdőben a franciáknak két támadását könnyedén visszavertük. A Vogézekben Hartmannsweillerkopfnál és Steinbachtól északra haladtunk és ötven francia vadászt elfogtunk.

Kelet-Poroszországban és Lengyelország északi részében semmi változás nem állott be. Borzymovnál a Sucha-szakasz ellen intézett támadásunk sikeres volt. Az ellenség ellentámadásait az oroszok nagy veszteségei mellett visszavertük. Opocnától északnyugatra az oroszoknak ellenünk intézett támadásait megfúrtuk.